

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SANATSAL BECERİLERİN ÖĞRETİMİ

****Öğrenme Hedefi:**** Özel eğitimde görsel sanatlar, müzik ve drama öğretimi stratejilerini, materyal uyarlamalarını ve sanatsal gelişim evrelerini analiz edebilme.

BÖLÜM 1: TEMEL KAVRAMLAR VE GELİŞİM

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

1. Lowenfeld'e göre çocukların resimlerinde "mekan" kavramının ilk kez çizgi şeklinde belirdiği ve nesnelerin kağıt üzerine dizildiği evre aşağıdakilerden hangisidir?

- Karalama Evresi (2-4 yaş)
- Şema Öncesi Evre (4-7 yaş)
- Şematik Evre (7-9 yaş)
- Gerçekçilik (Gruplaşma) Evresi (9-12 yaş)
- Doğalcılık Evresi (12-14 yaş)

Cevap: C. Şematik Evre'de çocuk, yer çizgisi kullanarak nesneleri belli bir düzene göre yerleştirmeye ve mekan ilişkisi kurmaya başlar.

2. Sanatsal becerilerin öğretiminde, karmaşık bir çizim basamağını gösteren öğretmenin kullandığı "Model Olma" stratejisinin temel amacı nedir?

- Öğrencinin elinden tutarak zorla çizdirme
- Sadece sözel yönerge verip sonucu bekleme
- Öğretmenin bir kağıtta modeli çizip göstermesi (Model Olma)
- Hatalı çizimleri silerek cezalandırma
- Öğrenciyi materyallerle tamamen serbest bırakma (Yönlendirmesiz)

Cevap: C. Model olma, öğrencinin gözlem yoluyla beceriyi kazanmasını sağlar; özel eğitimde "Ben yapıyorum-Biz yapıyoruz-Sen yapıyorsun" süreci kritiktir.

3. Özel eğitimde sanat eğitiminin amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi doğrudan bir hedef olarak değerlendirilmez?

- Duyu bütünleme süreçlerini desteklemek
- El-göz koordinasyonunu geliştirmek
- Duygusal dışavurum ve rahatlama sağlamak
- Sadece akademik sınavlarda yüksek puan almak
- Yaratıcılık ve estetik algıyı güçlendirmek

Cevap: D. Sanat eğitimi özel eğitimde gelişimsel ve rehabilite edicidir; akademik sınav başarısı sanatsal becerilerin birincil hedefi değildir.

4. Zihin yetersizliği olan öğrencilerin sanatsal gelişiminde karşılaşılan genel özellikler arasında hangisi yer alır?

- İnce motor becerilerin zayıf olması
- Sembolik ve şematik çizimlerde takılı kalma
- Figürlerin (insan çizimi) detaylandırılmasında güçlük
- Karmaşık kompozisyon kurma zorluğu
- Hepsinin görülme olasılığı yüksektir

Cevap: E. Zihin yetersizliği olan öğrencilerde sanatsal gelişim, akranlarına göre daha yavaş ve basitleştirilmiş formlarda seyreder.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SANATSAL BECERİLERİN ÖĞRETİMİ (SORU 5-8)

BÖLÜM 2: GÖRSEL SANATLAR VE UYARLAMALAR

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

5. Görme yetersizliği olan bir öğrenci için görsel sanatlar dersinde yapılacak en etkili uyarlama aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Dokunsal (kabartma) yüzeyler ve hamur çalışmaları
- b) Sadece parlak ve floresan renkli kalemle kullanma
- c) Ses çıkaran sanatsal materyallerle çalışma
- d) Fırça saplarını kalınlaştırarak tutuşu kolaylaştırma
- e) Nesnelere kokularıyla ayırt etme etkinlikleri (Kokulu boyalar)

Cevap: A. Görme yetersizliğinde sanatsal ifade dokunsal algı üzerinden yürütülür; kil, oyun hamuru ve kabartma çizgiler esastır.

6. Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) olan bir öğrenciyle sanat çalışırken hangisi **yanlış** bir yaklaşımdır?

- a) Duyusal hassasiyetleri (dokunma, koku vb.) dikkate alma
- b) İletişim aracı olarak görsel çizelgeleri kullanma
- c) Aşırı yapılandırılmış ve kısıtlayıcı bir ortam sunma
- d) İlgi çekici (takıntılı olunan) konuları sanatla birleştirme
- e) Gerektiğinde görsel ipuçlarıyla sürece destekleme

Cevap: C. Sanat eğitimi OSB'de esneklik sağlamalıdır; aşırı kısıtlayıcı ortamlar kaygıyı artırabilir ve yaratıcılığı engeller.

7. Fiziksel yetersizliği ve kas kontrol güçlüğü olan bir öğrenci için sanat dersinde yapılan hangi uygulama bir "bariyer" oluşturur?

- a) Fırça saplarını sünger veya bantla kalınlaştırma
- b) Kağıdı masaya sabitleyerek kaymasını önleme (Bant vb.)
- c) Ayakla veya ağızla boyama aparatları sağlama
- d) Sadece çok küçük boyutlu detaylı kağıtlar kullanma
- e) Parmak boyası gibi kontrolü kolay materyaller sunma

Cevap: D. Fiziksel yetersizliği olan bireylerde geniş yüzeylerle çalışmak daha kolaydır; küçük detaylı kağıtlar ince motor bariyeri oluşturur.

8. Özel eğitimde "İşlevsel Sanat" yaklaşımına göre öncelikli olarak öğretilmesi gereken konu hangisi olamaz?

- a) Kişisel hijyen ve temizlik alışverişi çizimleri
- b) Trafik işaretlerini boyama ve anlamlandırma
- c) Sanat tarihi kronolojisini ezberleme
- d) Giyim kuşam kombinleri için renk bilgisi kazanma
- e) Ev düzenleme ve sofraya kurma (estetik düzen) becerisi

Cevap: C. İşlevsel sanat, günlük yaşamda bağımsızlığı ve estetiği hedefler; sanat tarihini ezberlemek soyut ve akademik bir hedeftir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SANATSAL BECERİLERİN ÖĞRETİMİ (SORU 9-12)

BÖLÜM 3: MÜZİK VE RİTİM ÖĞRETİMİ

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

9. Özel eğitimde müzik öğretiminin gelişimsel faydaları arasında aşağıdakilerden hangisi birincil amaç değildir?

- a) Dil ve konuşma becerilerini destekleme
- b) Ritim duygusuyla motor koordinasyonu artırma
- c) Sosyal etkileşim ve grup uyumu sağlama
- d) Sadece profesyonel enstrüman sanatçısı yetiştirme
- e) Bellek ve dikkat süresini geliştirme (Melodik hatırlama)

Cevap: D. Özel eğitimde müzik bir "araç"tır; temel amaç profesyonel kariyerden ziyade gelişimsel alanları desteklemektir.

10. Müzik dersinde öğrencinin derse katılımını ve ritim becerisini artırmak için önerilen en etkili yaklaşım hangisidir?

- a) Sadece opera arylarıyla vokal eğitimi verme
- b) Ritim, hareket ve dansın bütünlük kullanımı (Orff Yaklaşımı)
- c) Enstrüman çalarken dokunsal (vibrasyon) destek sunma
- d) Şarkı sözlerini görsel sembollerle destekleme
- e) Basit vurmalı çalgılarla (ritim çubukları vb.) çalıştırma

Cevap: B. Orff Schulwerk yaklaşımı, müziği hareket ve oyunla birleştirdiği için özel eğitimde son derece etkili ve kapsayıcıdır.

11. İşitme yetersizliği olan bir öğrenci için müzik dersinde yapılacak en **hatalı** uygulama hangisidir?

- a) Hoparlörden gelen titreşimi vücuduyla hissetme
- b) Işık sistemleriyle ritim takibi (Görsel ipucu)
- c) Sadece arkası dönük şekilde yüksek sesli müzik dinletme
- d) İşaret diliyle şarkı sözlerini ifade etme (Koro)
- e) Vücut perküsyonu (El çırpma, dizlere vurma) çalışmaları

Cevap: C. İşitme yetersizliğinde görsel ve dokunsal destek hayati önem taşır; ipucu içermeyen sadece ses odaklı çalışmalar verimsizdir.

12. Müziksel gelişim değerlendirme sürecinde öğretmenin "öğrenci gözlem formunda" hangisine yer vermesi daha az beklenir?

- a) Vokal becerilerin kontrolü (Nefes-Ses)
- b) Enstrüman hakimiyeti ve nota bilgisi (Akademik müzik)
- c) Müzikal tercihlerini ifade etme (Beğeni geliştirme)
- d) Sadece karmaşık polifonik eserleri ezberleme kapasitesi
- e) Ritimsel doğaçlama ve yaratıcılık düzeyi

Cevap: D. Özel eğitimde değerlendirme bireysel ilerleme ve işlevsel müzik kullanımı odaklıdır; aşırı teknik polifonik ezber öncelikli değildir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SANATSAL BECERİLERİN ÖĞRETİMİ (SORU 13-16)

BÖLÜM 4: DRAMA VE YARATICI HAREKET

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

13. Yarattıcı drama sürecinin aşamaları düşünüldüğünde, özel eğitimde öğrencinin "doğaçlama" yaparak kendini ifade ettiği temel bölüm hangisidir?

- a) Hazırlık / Isınma çalışmaları
- b) Canlandırma (Asıl uygulama)
- c) Değerlendirme / Tartışma aşaması
- d) Metni kelimesi kelimesine ezberleme ve sahneleme
- e) Rahatlama ve gevşeme etkinlikleri

Cevap: B. Canlandırma aşaması drama sürecinin kalbidir; burada öğrenci verilen durum içinde özgürce rol oynar ve doğaçlama yapar.

14. Dramanın sosyal beceri öğretimindeki katkıları arasında hangisi en sınırlı düzeydedir?

- a) Empati kurma ve bakış açısı geliştirme
- b) Problem çözme becerisini oyun içinde deneme
- c) Duygu regülasyonu ve öfke kontrolü çalışması
- d) Sadece sahne dekorlarını hazırlama ve boyama görevi
- e) Sıra bekleme ve işbirliği yapma becerileri

Cevap: D. Dekor hazırlama teknik bir iştir; drama asıl gücünü canlandırma, etkileşim ve sosyal süreçlerden alır.

15. "Pantomim" etkinliklerinin özel eğitimde özellikle hangi alanda gelişimi desteklemesi beklenir?

- a) Sadece jest ve mimiklerin kullanılması (Sözsüz ifade)
- b) Yüz boyama ve kostüm tasarım dersi
- c) Ses tonlaması ve diksiyon egzersizleri öğretimi
- d) Zeka seviyesini ölçen standart bir test olması
- e) Karmaşık tiyatro senaryolarının sahnelenmesi

Cevap: A. Pantomim, sözsüz iletişimi, vücut dilini ve jest-mimik kullanımını güçlendiren çok etkili bir drama tekniğidir.

16. Drama etkinliğinde "Uyarılama" yaparken öğretmenin kaçınması gereken **yanlış** yaklaşım hangisidir?

- a) Rolü öğrenciye göre basitleştirme (BEP'e uygunluk)
- b) Gerektiğinde yanına bir akran desteği verme (Eşli çalışma)
- c) Kostüm ve aksesuarları doküman olarak tanıtma
- d) Tüm süreci sadece öğretmenin tek kişilik gösterisine dönüştürme
- e) Süreyi öğrencinin dikkat süresine göre ayarlama

Cevap: D. Drama katılımcı odaklıdır; öğretmenin merkezde olduğu bir süreç öğrencinin gelişimini engeller.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SANATSAL BECERİLERİN ÖĞRETİMİ (SORU 17-20)

BÖLÜM 5: MATERYAL VE TEKNOLOJİ

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

17. Sanat eğitiminde yardımcı teknolojiler ve materyal uyarlamaları kapsamında hangisi önerilen bir araç değildir?

- a) Kalın gövdeli pastel boyalar ve rulo fırçalar
- b) Kaymayan masa örtüleri ve materyal sabitleyiciler
- c) Dijital çizim tabletleri ve sanal boyama programları
- d) Sadece tek tip ve çok sert uçlu kurşun kalem
- e) Ergonomik makaslar (Kendiliğinden açılan yaylı makaslar)

Cevap: D. Sert ve ince uçlu kalemler ince motor gücünü çeken öğrenciler için zordur; yumuşak ve tutuşu kolay araçlar seçilmelidir.

18. Sanat atölyesi düzenlenirken "Evrensel Tasarım" ilkeleri gereği hangisi bir hata olarak kabul edilir?

- a) Çok duyulu (Multisensory) bir ortam sunma
- b) Zehirli olmayan (Non-toxic) ve güvenli materyal seçimi
- c) Öğrencinin bağımsızlığını engelleyen aşırı yardım kullanımı
- d) Fiziksel çevrenin tekerlekli sandal ve uygunluğu
- e) Materyalleri öğrencinin erişebileceği seviyede tutma

Cevap: C. Hedef bağımsızlıktır; aşırı yardım (fiziksel müdahale) öğrencinin kendi sanatsal tercihini yapmasını engeller.

19. Otizm Spektrum Bozukluğu olan öğrenciler için hazırlanan sanat ortamında hangisi **uygun olmayan** bir durumdur?

- a) Görsel kirlilik ve karmaşadan uzak, sade bir ortam
- b) Bireysel ilgi alanlarına yönelik (tren, hayvan vb.) boyama sayfaları
- c) Sesli geri bildirim veren interaktif sanat uygulamaları
- d) Sadece çok gürültülü ve kalabalık müze gezileri (Hazırlıksız)
- e) Adım adım ilerleyen (İpucu silikleştirmeli) boyama setleri

Cevap: D. OSB'li öğrenciler duyu hassasiyetleri nedeniyle kalabalık ve gürültülü ortamlardan olumsuz etkilenebilirler; ön hazırlık şarttır.

20. Sanat eğitiminde teknolojinin sağladığı "Erişilebilirlik" örnekleri arasında hangisi en zayıf düzeydedir?

- a) Görsel ipucu sunma (Step-by-step visual guides)
- b) Erişilebilir dijital tasarım programları kullanımı
- c) Sesle komut verilen müzik yazılımları (Voice-over)
- d) Sadece geleneksel siyah-beyaz fotokopi çıktıları ile öğretim
- e) Üç boyutlu yazıcıdan çıkan doküman sanat eserleri modelleri

Cevap: D. Siyah-beyaz fotokopi kısıtlı bir uyarıcıdır; teknoloji sanatı daha renkli, sesli ve doküman hale getirerek erişilebilirliği artırır.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SANATSAL BECERİLERİN ÖĞRETİMİ (SORU 21-24)

BÖLÜM 6: DEĞERLENDİRME VE İZLEME

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

21. Sanat dersinde özel eğitim öğrencisinin başarısını değerlendirirken hangisi en öncelikli kriter olmalıdır?

- a) Ürünün estetik güzelliğine göre not verme
- b) Süreç odaklı (Beceri analizi üzerinden) ilerleme takibi
- c) Kullanılan materyallerin doğru kullanımını ölçme (İşlem basamağı)
- d) Öğrencinin katılım ve motivasyon düzeyini gözlemlenme
- e) Sanatsal tercihlerindeki gelişimi (renk seçimi vb.) kaydetme

Cevap: B. Özel eğitimde "ürün" değil "süreç" önemlidir; öğrencinin beceriyi ne kadar bağımsız yaptığına bakılmalıdır.

22. Sanatsal gelişimi izlemek için kullanılan "Alternatif Değerlendirme" yöntemleri arasında hangisi yer almaz?

- a) Portfolyo (Ürün seçki dosyası) kullanımı
- b) Ölçüt bağımlı ölçü araçları (Beceri basamakları)
- c) Kontrol listeleri ve rubrikler (Dereceli puanlama)
- d) Tüm sınıfı tek bir standart resim testine sokma (Ortalan alma)
- e) Video kayıtlarıyla gelişimsel değişim analizi yapma

Cevap: D. Standart testler bireysel farklılıkları görmezden gelir; özel eğitimde bireyselleştirilmiş değerlendirme esastır.

23. Sanat eğitiminde "Farklılaştırılmış Öğretim" ve öğrenci özerkliği açısından hangisi ****yanlış**** bir uygulamadır?

- a) Öğrencinin en sevdiği renkleri seçmesi (Seçim hakkı)
- b) Hatalı boyanan yerlerin öğretmen tarafından hemen silinmesi
- c) Materyalleri hazırlamaya yardım etmesi (Sorumluluk)
- d) Etkinlik sonrası masasını toplaması (İşlevsellik)
- e) Kendi yaptığı ürünü isimlendirmesi (Duyusal bağ)

Cevap: B. Hataların anında silinmesi öğrencinin özgüvenini ve sanatsal ifadesini zedeler; hatalar sürece dahil edilmelidir.

24. Sanat dersinde "Öğrenilmiş Çaresizlik" yaşayan bir öğrenci için bu durumun temel nedeni ne olabilir?

- a) BEP planında sanatsal amaçlara yer verilmemesi
- b) Ders süresinin çok kısa tutulması ve acele ettirilmesi
- c) Materyallerin duyusal olarak rahatsız edici olması (Cıvık boyalar vb.)
- d) Öğretmenin her şeyi öğrenci adına yapması (Aşırı korumacılık)
- e) Hepsinden kaynaklanabilir

Cevap: E. Yanlış öğretim stratejileri, aşırı yardım veya BEP eksikliği öğrencide sanat dersine karşı başarısızlık algısı yaratabilir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: SANATSAL BECERİLERİN ÖĞRETİMİ (FİNAL)

BÖLÜM 7: SONUÇ VE ÖZET

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

25. Özel eğitimde sanat eğitiminin hedefleri dikkate alındığında, aşağıdakilerden hangisi bu sürecin odaklandığı bir sonuç ****değildir****?

- a) Kendi kendine yetebilen bir birey olma (Bağımsızlık)
- b) Sosyal hayata ve kültürel etkinliklere katılım (Bütünleşme)
- c) Duygusal dışavurum ve ruhsal sağlık (Rehabilitasyon)
- d) Sadece müzede sergilenecek eserler üretme (Üstün başarı)
- e) Yaşam kalitesini artırma ve boş zamanları değerlendirme

Cevap: D. Sanat eğitimi özel gereksinimli birey için hayatın içinde bir iyileşme ve katılım aracıdır; sadece üstün başarı hedefi çok dar bir bakış açısıdır.

muratvuranlar.com